

Bouwplannen Kwaalburg 2-2a te Alphen (gem. Alphen-Chaam)
advies

MARTIJN BINK

Amsterdam 2021
VUhbs archeologie

Colofon

Opdrachtgever:	Horevoorts Advies b.v.
Project:	Kwaalburg 2-2a te Alphen
Gemeente:	Alphen-Chaam
Provincie:	Noord-Brabant
Status:	Conceptadvies
Auteur:	drs. M. Bink

©VUHbs archeologie, Amsterdam, april 2022
VUHbs archeologie, Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

I INLEIDING

Voor het plangebied Kwaalburg 2-2a is de ontwikkeling van drie woonkavels met nieuwbouwwoningen voorzien. Deze zullen worden ontwikkeld in de stijl van een boerenerf. Hiertoe is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

In het huidige bestemmingsplan is het onderzoeksgebied deels gelegen in een zone met waarde-aarcheologie 2¹ (zuidelijke helft) en deels in een zone met waarde-aarcheologie 3² (noordelijke helft). Dit houdt in dat archeologisch onderzoek verplicht is. Om deze reden is door Aeres Milieu een bureau- en booronderzoek uitgevoerd.³ De conclusie van dit onderzoek is dat een vervolgonderzoek (in de vorm van proefsleuven) noodzakelijk zal zijn.

VUhs is gevraagd om een *second opinion* te geven van dit onderzoek en te kijken of er alternatieve oplossingen denkbaar zijn om zo de eventuele archeologische resten te sparen.

¹ Onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm -maaiveld.

² Onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm -maaiveld.

³ Onderzoeksmeldingsnummer 5158480100; Van den Blink/Kruithof 2022.

2 BOUWPLANNEN EN VOORZIENE VERSTORINGEN

Binnen het huidige agrarische perceel zullen drie woonkavels met nieuwbouwwoningen worden ontwikkeld. Voor de nieuwbouwwoningen wordt uit gegaan van een verstoringsdiepte van ca. 60 cm – maaiveld. Hiernaast worden verharding en erfbeplanting voorzien. Hiervoor zal een geringere verstoringsdiepte noodzakelijk zijn.

Fig. 1. Alphen-Kwaalburg 2-2a. Inrichtingsplan.

3 BEKENDE VERSTORINGEN

Binnen het plangebied zijn meerdere stallen aanwezig. Deze stallen zijn voorzien van mestkelders, waardoor de bodem tot een diepte van 150 tot 200 cm beneden maaiveld verstoord is geraakt (fig. 2).⁴

Fig. 2. Alphen-Kwaalburg 2-2a. Bekende verstoringen en de verstoringdiepte.

⁴ Van den Blink/Kruithof 2022, 23 (fig. 7).

Het plangebied bevindt zich in een archeologisch zeer rijk gebied. Ten oosten van het plangebied zijn in het kader van de aanleg van de rondweg Alphen opgravingen uitgevoerd waarbij ter hoogte van de aansluiting met de Baarleseweg structuren uit de IJzertijd en de Karolingische periode zijn aangetroffen. Op 400 m ten noorden van het plangebied is een deel van een nederzetting opgegraven die reeds in de vijfde eeuw na Chr. aanvangt en doorloopt tot de eerste helft van de zesde eeuw. Deze nederzetting blijkt op grond van recent onderzoek in oostelijke richting door te lopen. De nederzetting is voor Brabant uniek omdat nergens anders vergelijkbare resten zijn aangetroffen.

De Kwaalburg, ten zuiden van het plangebied maakt deel uit van een oud bewoningslint waarlangs op de oudste kadastrale kaart (ca. 1832) meerdere boerderijerven afgebeeld zijn. Op deze kaart is het plangebied niet bewoond, maar het is niet uit te sluiten dat in oudere perioden ook hier gewoond is.

Op de archeologische kaart van de gemeente Alphen-Chaam staat bovendien op 50 m ten noorden van het plangebied een archeologische vindplaats weergegeven. Deze vindplaats is gebaseerd op Archis-vondstmelding 2041145100. Deze vondstmelding heeft echter betrekking op de archeologische begeleiding die ADC-archeoprojecten heeft uitgevoerd in het kader van de aanleg van de randweg Alphen (zie boven) en is foutief geplaatst ten westen van de Baarleseweg.

Op grond van bovenstaande gegevens kan echter wel vastgesteld worden dat de verwachting op archeologische resten binnen het plangebied als hoog ingeschat moet worden.

De voorgenoemen werkzaamheden kunnen archeologische waarden verstoren. Dit zal echter alleen het geval zijn op die delen van het terrein waar de ondergrond niet al diep verstoord is. Als we de huidige bouwplannen projecteren op de bekende verstoringen dan blijkt dat de bouwvlakken grotendeels binnen de reeds verstoorte zones vallen (fig. 3).

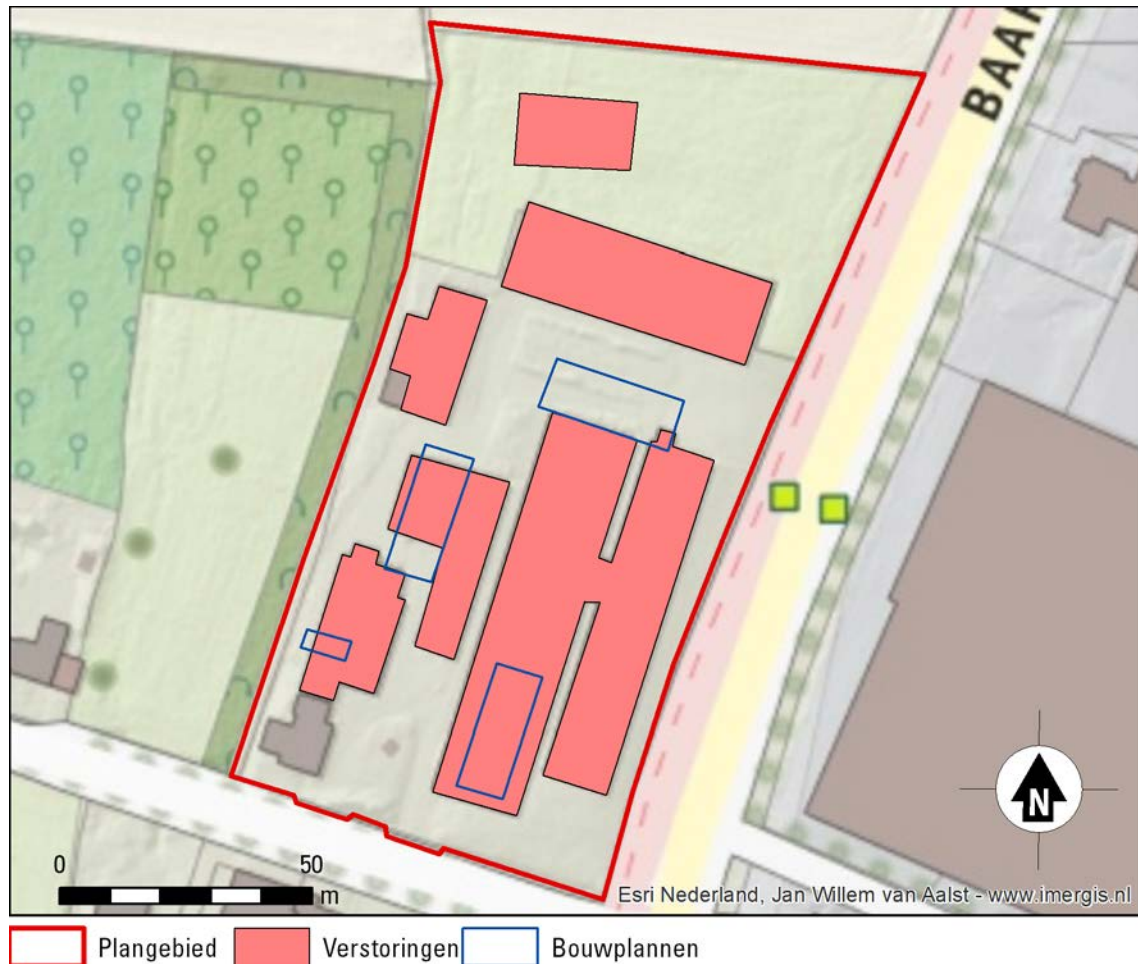

Fig. 3. Alphen-Kwaalburg 2-2a. Bouwplannen, geprojecteerd op de aanwezige verstoringen.

Het is daarom relatief eenvoudig om de plannen zodanig aan te passen dat deze slechts een minimale verstoring van potentieel waardevolle terreinen inhouden. Hiertoe zullen de twee noordelijke bouwblokken enkele meters naar het zuiden verplaatst worden (fig. 4).

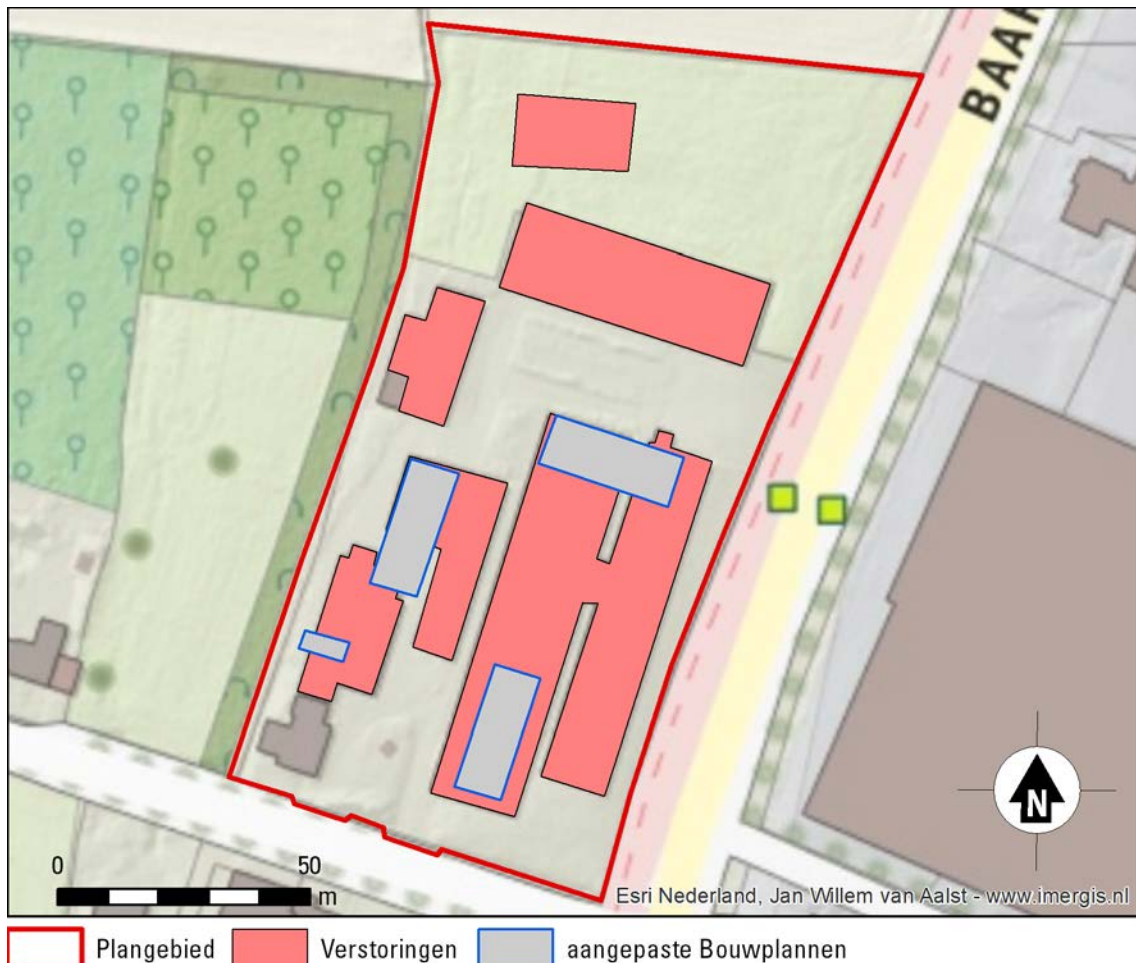

Fig. 4. Alphen-Kwaalburg 2-2a. Voorgestelde aanpassing van de bouwplannen.

Voor het ontwerp bestemmingsplan kunnen dan de volgende zones worden opgenomen met betrekking tot archeologie (fig. 5). Ter hoogte van de bekende verstorings wordt de dubbelbestemming archeologie opgeheven. In het zuiden van het plangebied blijft de dubbelbestemming archeologie: waarde 2 gehandhaafd. Op basis van de resultaten van het booronderzoek kan de dieptegrens hier worden bijgesteld naar 40 cm beneden maaiveld (de boringen hier wijzen uit dat het humeuze dek minstens 70 cm dik is, hetgeen met een buffer van 30 cm een versterking van 40 cm mogelijk maakt).

In het noorden van het plangebied blijft de dubbelbestemming archeologie: waarde 4 gehandhaafd. Ook de dieptegrens van 40 cm kan gehandhaafd blijven. Geheel noordelijk was nog een klein deel dat op de gemeentelijke kaart waarde 2 heeft. Deze waarde is echter gebaseerd op een foutief geplaatste vondstmelding en kan derhalve vervallen.

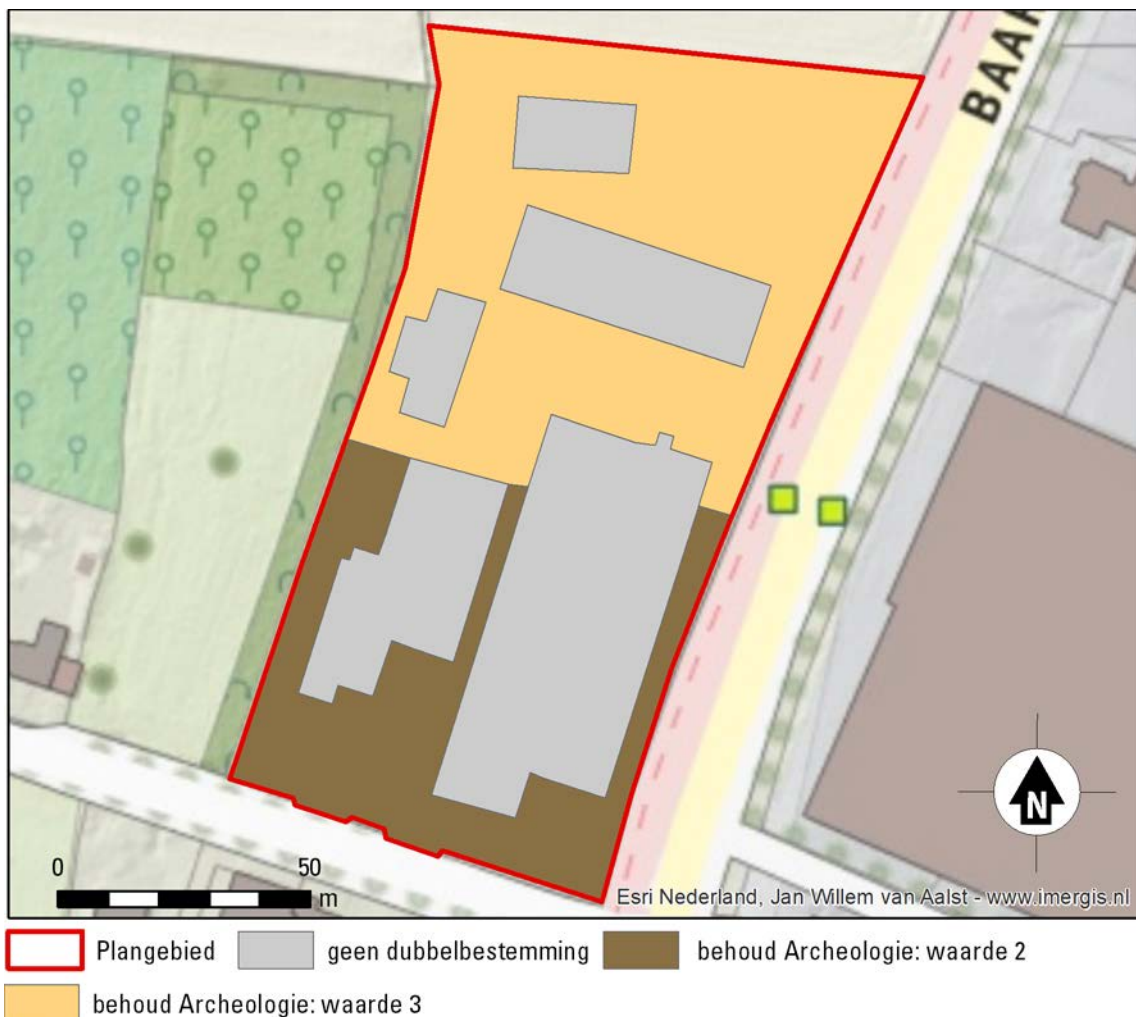

Fig. 5. Alphen-Kwaalburg 2-2a. Voorstel aangepaste dubbelbestemmingen archeologie.

L I T E R A T U U R

Blink, F. van den/L. Kruithof, 2022: *Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek door middel van boringen Kwaalburg 2-2a te Alphen (gemeente Alphen-Chaam)*, Roermond (rapport AM21628).

BIJLAGE I OVERZICHT VAN ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Periode			Datering	
Historie	NIEUWE TIJD	NT C / Nieuwste tijd	1850	
		NT B	1650	
		NT A	1500	
	MIDDELEEUWEN	VROEGE ME	LATE ME	1250
			VOLLE ME	1050-1000
			D. OTTOONS/10de eeuw	900
			C. KAROLINGISCH	725
			B. MEROVINGISCH LAAT	525
			A. MEROVINGISCH VROEG	450
ROMEINSE TIJD			LAAT	270
			MIDDEN	70 na Chr.
	VROEG	19 voor Chr.		
Protohistorie	IJZERTIJD	LAAT	250	
		MIDDEN	500	
		VROEG	(800)-775	
	BRONSTIJD	LAAT	(1100-)1050	
		MIDDEN	1800	
		VROEG	2000	
	NEOLITHICUM	LAAT	2850	
		MIDDEN	4200	
		VROEG	5300-4900	
MESOLITHICUM	LAAT	6500		
	MIDDEN	7500		
	VROEG	9200-8800		
PALEOLITHICUM	LAAT	35.000 BP		
	MIDDEN	300.000 BP		
	VROEG			

BIJLAGE 2 SPORENLIJST

In deze bijlage is een sporenlijst opgenomen met daarin de volgende velden en afkortingen:

wp	werkputnummer
sn	spoornummer
spoordef	aard van het spoor of de verzameleenheid, bij niet gecoupeerde sporen onder voorbehoud
diepte	diepte van het spoor op basis coupe
coupe	spoor gecoupeerd ja/nee
p-nrs	nummer coupe

WP	SN	SPOORDEF	diepte	GECOUPEERD	P-NRS	OPMERKINGEN
1	1	C-horizont		Nee		
1	2	greppel	40	Nee		met zandguts geboord
1	3	paalkuil		Nee		
1	4	paalkuil	24	Ja	2	
1	5	paalkuil	25	Nee		met zandguts geboord
1	6	paalkuil	20	Ja	1	
1	7	paalkuil		Nee		
1	8	paalkuil		Ja	0	deel greppel S9
1	9	greppel		Nee		wandgreppel?
1	10	potstal	20	Nee		met zandguts geboord
1	11	paalkuil	10	Nee		met zandguts geboord
1	12	paalkuil		Nee		
1	13	greppel		Nee		
1	14	paalkuil		Nee		
1	15	paalkuil		Nee		
1	16	greppel		Nee		
1	17	greppel		Nee		
2	1	C-horizont		Nee		
2	2	kuil	42	Ja	2	oude verstoring?
2	3	ophogingslaag	16	Ja	2	
2	4	kuil		Nee		
3	1	C-horizont		Nee		
3	2	ploegkrassen		Nee		spitsporenbaan
3	3	paalkuil	28	Ja	2	
3	4	natuurlijke verstoring		Ja	0	
3	5	natuurlijke verstoring		Ja	0	

BIJLAGE 3 VONDSTENLIJST

VN	WP	SN	LN	VERZAMELWIJZE	INHOUD	PNR	OPMERKINGEN	DATUM
1	1	10	1	aanleg	aardewerk			11-11-2021
2	2	999	1	aanleg	metaal mix			11-11-2021
3	2	2	1	aanleg	aardewerk			11-11-2021
4	1	8	1	couperen	aardewerk			11-11-2021
5	1	10	1	aanleg	aardewerk			11-11-2021
6	1	10	1	aanleg	aardewerk			11-11-2021
7	1	10	1	aanleg	metaal non-ferro		kogel	11-11-2021
8	2	2	2	profiel	aardewerk	2		11-11-2021

Bijlage 3.1 Vondstenlijst

VN	Catnr	Aantal	Gewicht	CATEGORIE	BAKSEL	TYPE	VORM	BEGIN	EIND	OPMERKINGEN
1	1	1	3	Ongeglazuurd steengoed	Siegburg	s1- -	-	1280	1500	
1	2	1	66	Roodbakkend aardewerk	-	r-vet-	vetvanger	1350	1650	
1	3	1	56	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1500	1950	
1	4	1	7	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	
1	5	1	24	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	zwaar verbrand, toch nog wat glazuur aanwezig
4	1	1	4	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	
5	1	1	42	Roodbakkend aardewerk	-	r-gra-	grape	1250	1500	
6	1	3	5	Roodbakkend aardewerk	-	r-kop-	kop	1500	1800	
6	2	1	12	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	
6	3	2	6	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1500	1950	
6	4	1	1	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	
6	5	1	4	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1950	
3	1	1	12	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1450	1950	
3	2	1	10	Roodbakkend aardewerk	-	r-kop-	kop	1700	1900	
8	1	1	5	Roodbakkend aardewerk	-	r- -	-	1150	1450	

Bijlage 3.2. Determinatietabel aardewerk.